

Аннотация.

Васильев А.И., Харчевникова Л.С. Влияние корпоративной культуры на эффективность деятельности предприятия.

В статье освещены некоторые аспекты корпоративной культуры как необходимого составного элемента эффективного управления организацией.

Проведено обобщение зарубежного и отечественного опыта использования организационной культуры в процессе эффективного управления предприятием. Определено, что на сегодняшний день организационная культура является мощным управленческим регулятивным ресурсом и чем выше потенциал руководства, тем весомее этот ресурс. Доказано, что умелое управление организационной культурой и использование ее потенциала делает возможным повышение эффективности деятельности организации.

Ключевые слова: корпоративная культура, эффективность и конкурентоспособность предприятия, персонал.

Abstract.

Vasiliev A.I. Kharchevnikova L.S. The impact of corporate culture on the efficiency of the enterprise.

The article suggests aspects of enterprise corporate culture as a necessary constituent element of the effective organization management.

The generalization of international and domestic experience in the use of organizational culture in the process of effective management of the enterprise. Determined that today organizational culture is a powerful managerial regulatory resource and capacity management, the greater this resource. It is proved that the skillful management of organizational culture and using its potential makes it possible to increase the efficiency of the organization.

Key words: corporate culture, efficiency and competitiveness of the enterprise, the staff.

УДК 336.71

КРЕДИТУВАННЯ В ІНВЕСТИЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ

**МАЙДАНЕВИЧ П.М., Д.Е.Н., ПРОФЕСОР,
РУДЕНКО С.В., ВИКЛАДАЧ,**

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Постановка проблеми у загальному вигляді. Одним з важливих складових елементів у процесі формування інвестиційних ресурсів підприємств аграрного сектору є інвестиційне кредитування.

Попит аграрних підприємств на фінансові і кредитні ресурси не задовольняється повною мірою. Тому актуальним є пошук шляхів удосконалення фінансово-кредитних відносин цих підприємств з комерційними банками та іншими структурами в процесі здійснення ними інвестиційної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інвестиційного кредитування розглядали у своїх працях І.А. Бланк, Ю.Б. Воробйов, А.Ф. Гойко, Т.В. Майорова, А.А. Пересада, А.М. Поручик, Н.А. Татаренко та інші вчені. Дослідженням розвитку і вдосконалення інвестиційних і кредитних відносин в аграрній сфері займаються такі вітчизняні вчені, як А.В. Благодатний, М.Я. Демьяненко, Н.С. Кручок, В.Я. Месель-Веселяк, А.М. Мороз, Є.А. Олійник, Г.І. Пиріг, П.Т. Саблук, Р.П. Саблук, А.Ю. Старіков та багато інших дослідників. Проте, окремі питання теорії і практики інвестиційного кредитування аграрних підприємств все ще недостатньо вивчені і вимагають більш глибокого дослідження. У зв'язку із цим виникає необхідність в оцінці розвитку кредитних відносин в аграрному секторі економіки в сучасних умовах та розробки напрямів їх удосконалення, що сприятиме ефективному формуванню та використанню інвестиційних ресурсів підприємствами галузі.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження викладеного у статті є окреслення проблемних питань та пошук рішень щодо розвитку інвестиційного кредитування підприємств аграрної сфери.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах розвитку ринкових відносин в Україні все більшої гостроти набуває проблема фінансування інвестиційних процесів. Для вдосконалення діяльності аграрних підприємств, підвищення їх технічної та технологічної озброєності виникає необхідність залучення інвестицій.

Більшість вчених-економістів і практиків сходяться на думці, що одним з основних зовнішніх джерел фінансування інвестицій в будь-яку сферу діяльності є банківський кредит. Про це свідчить як зарубіжна практика, так і досвід вітчизняних господарств.

Кредит, що надається з метою використання в інвестиційній діяльності, як правило, називають інвестиційним кредитом. Вітчизняні вчені дають кілька визначень інвестиційного кредиту.

Так, В.Д. Лагутін трактує інвестиційний кредит як кредит, наданий позичальникам для здійснення ними інвестиційних вкладень

(наприклад, кредити на освоєння землі, купівлю будівель, устаткування, фінансовий лізинг тощо) [1]. На нашу думку, дане визначення охоплює тільки кредити на створення і освоєння нових виробничих потужностей, тоді як інвестиційний кредит може використовуватися і для вдосконалення та реконструкції вже існуючих об'єктів.

А.А. Пересада та Т.В. Майорова описують інвестиційний кредит як економічні відносини між кредитором і позичальником з приводу фінансування інвестиційних заходів на умовах повернення і, як правило, з виплатою відсотка. Ці відносини характеризуються рухом вартості (судного капіталу) від кредитора до позичальника і в протилежному напрямку. Також вони зазначають, що інвестиційне кредитування – це кредитний процес, який включає сукупність механізмів реалізації кредитних відносин в інвестиційній сфері [2]. Дане визначення необхідно доповнити вказівкою конкретних цілей здійснення інвестиційних заходів, на які необхідний кредит, так як це допоможе в залежності від потреби позичальника визначити, який вид кредит йому необхідний.

У літературі зустрічається визначення інвестиційного кредиту як кредиту довгострокового (терміном понад рік), який надається для реалізації інвестиційного проекту, в тому числі шляхом придбання основних фондів, з метою заснування нового виду діяльності, розширення (модернізації), реконструкцію об'єктів виробничого та соціально-побутового призначення, будівництво, придбання техніки, обладнання, транспортних засобів, науково-технічної продукції та інших об'єктів власності, освоєння нових (додаткових) видів продукції (послуг) тощо, і отримання від цього додаткового прибутку (доходу).

На наш погляд, інвестиційний кредит можна визначити як кредит, найчастіше довгостроковий і ризикований, наданий для реалізації інвестиційних проектів, пов'язаних, як правило, з придбанням нових або модернізацією діючих виробничих потужностей, підвищенням технічної або технологічної оснащеності, які сприяють підвищенню прибутковості позичальника.

Внаслідок того, що інвестиційний кредит функціонує в різних сферах і являє собою економічні відносини між кредитором і позичальником, він може функціонувати в різних формах (рис. 1.).

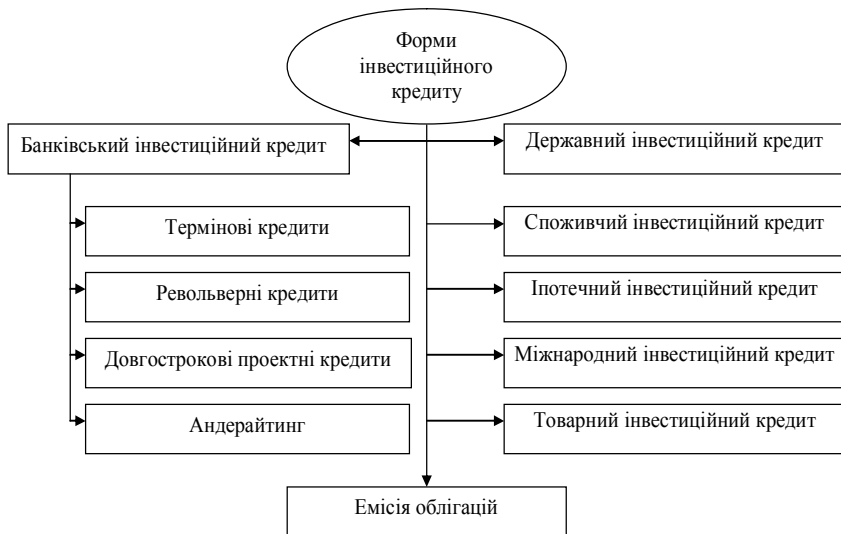

Рис. 1. Форми інвестиційного кредиту

Джерело: складено автором за матеріалами [1; 2]

Різноманітність форм інвестиційного кредиту дозволяє кожному позичальнику, що здійснює діяльність в аграрній сфері, вибрати найбільш зручний для нього варіант в залежності від його потреб на даний момент.

В даний час підприємства аграрної сфери відчувають нестачу коштів для розвитку, що значно ускладнює подальше їх функціонування. У той же час, банки, пропонуючи безліч різноманітних програм для кредитування аграріїв, стикаються при цьому з певними проблемами, такими, як високі ризики сільськогосподарського виробництва та відсутність високоліквідних застав. Як наслідок, виникає необхідність створення кредитної системи, яка дозволяла б збільшити обсяг коштів, що знаходяться в розпорядженні аграрних підприємств.

З метою окреслення напрямів удосконалення інвестиційного кредитування в аграрній сфері України розглянемо досвід в цій сфері в економічно розвинутих країнах світу.

До числа країн з найбільшою питоמוю вагою позикових коштів в аграрному капіталі належать Англія і Німеччина – близько 50%, Франція – більше 40%, Італія і Бельгія – більше 30% [3].

У країнах Європейського Союзу 40% господарств аграрного сектору знаходяться в повній залежності від залучення позикових коштів і лише 25% фермерських господарств обходиться без банківських кредитів [4].

Відзначимо також, що практично жодна з розвинених країн у процесі становлення кредитної системи в цілому і спеціалізованих сільськогосподарських кредитних установ не обійшлася без державної підтримки.

У США функціонує система сільськогосподарського кредиту. Вона вирішує завдання забезпечення фермерів та сільськогосподарських підприємств кредитними ресурсами на пільгових умовах. У систему сільськогосподарського кредиту входять: комерційні банки, страхові компанії, Система фермерського кредиту, Товарна кредитна корпорація, Адміністрація з прав фермера – всього більше 800 кредитних установ [4].

Основними питаннями кредитування фермерів займається Товарна кредитна корпорація, що підвідомча Міністерству сільського господарства США, та Адміністрації з прав фермера.

Основна мета Товарної кредитної корпорації – експортне кредитування, закупівля зерна за гарантованими цінами, фінансування в рамках державних програм, позики фермерам. Щорічна сума фінансування становить до 30 млрд. дол. США. Товарна кредитна корпорація в даний час обслуговує 26% всіх потреб у сільськогосподарському кредиті США.

Мета створення Адміністрації з прав фермера – забезпечити надійне джерело фінансових ресурсів для кредитування індивідуальних фермерів. На сьогоднішній день у складі Адміністрації знаходяться 5 банків, національний кооперативний банк і 160 фермерських кредитних асоціацій. До найбільш типових видів послуг, що здійснюються банками та асоціаціями, відносяться: надання позик на придбання фермерської нерухомості; позики на ведення господарської діяльності; страхування життя і врожаю; різні види фінансових послуг (ведення обліку у фермерському господарстві, фінансове планування тощо).

Для державного регулювання діяльності кредитних спілок в США було створено Національне управління кредитними спілками, що здійснює нагляд та реалізацію програм державної фінансової підтримки окремих груп кредитних спілок. Чинне федеральне законодавство звільняє всі кредитні спілки від сплати податку на прибуток.

У процесі більш ніж столітньої еволюції сучасні кооперативні системи кредитування фермерів і сільській місцевості в таких країнах, як США, Німеччина, Франція, Голландія набули вигляду злагоджено працюючого економічного механізму з чіткими структурою та розмежуванням функцій між окремими елементами системи.

Німецький Союз Кооперативів і Райффайзен-банків об'єднує всі кооперативні банки, сільськогосподарські і промислові виробничі та обслуговуючі кооперативи, зареєстровані на території Німеччини. Цей союз об'єднує 7582 кооперативів різного виду з більш ніж 13 млн. членів. Діяльність усіх кооперативних організацій регулюється в єдиних економічних, політичних, правових та податкових рамках. На місцевому первинному рівні існує 2909 народних та Райффайзен-банків (у тому числі 1133 кооперативів з товарними функціями); на регіональному рівні – 4 Центральних кооперативних банків; на національному рівні – Союз Народних і кооперативних банків [7].

У Франції аграрні підприємства отримують державні кошти для розвитку свого виробництва, а також субсидування частини процентної ставки по кредитах. Кредитування аграрних підприємств передбачає низькі процентні ставки і тарифи. Також проводиться координація різних організацій, задіяних у аграрному кредитуванні через «Постійний комітет аграрного фінансування», який готує пропозиції за обсягом кредитування в цілому і конкретним сумам по роках [8].

Вивчивши досвід розвинених країн у кредитуванні аграрного сектора, можна запропонувати застосування в Україні деяких основних принципів діяльності сільськогосподарських кредитних установ. Це такі принципи:

- державна підтримка їх функціонування;
- пільгове кредитування аграріїв;
- створення кредитних товариств з колективною відповідальністю, державного аграрного банку, а також обласних фондів взаємодопомоги.

Крім того, вважаємо за вкрай необхідне впровадження особливих умов для компенсації відсоткових ставок за довгостроковими кредитами, стимулюючи тим самим підприємства аграрного сектора розробляти і впровадження довгострокових інвестиційних проектів, в результаті яких буде збільшуватися обсяг виробництва валової продукції, а також якість і конкурентоспроможність даної продукції.

Висновки. Дослідження показали, що розвиток суб'єктів аграрного сектора вітчизняної економіки потребує активізації залучення інструментів кредитування інвестиційної діяльності, передусім, аграрних підприємств. Вивчення зарубіжного досвіду переконує, що саме цей шлях є основною стабілізації розвитку та дотримання належного рівня економічної ефективності діяльності підприємств-товаровиробників. Однак просте перенесення цього досвіду без урахування специфіки функціонування суб'єктів аграрного сектора вітчизняної економіки навряд чи буде ефективним. Встановлено, що розвиток кредитування інвестиційної діяльності сільськогосподарських товаровиробників в нашій державі потребує належної державної підтримки, створення систем пільгового кредитування, а також впровадження інтеграційних та компенсаторних механізмів в систему вказаного напряму економічної діяльності суб'єктів.

Література.

1. Лагутін В.Д. Кредитування: теорія і практика / В.Д. Лагутін. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2002. – 215 с.
2. Пересада А.А. Інвестиційне кредитування / А.А. Пересада, Т.В. Майорова. – К. : КНЕУ, 2002. – 271 с.
3. Юдин А. Государственное регулирование и кредитование сельского хозяйства у Великобритании и США / А. Юдин // Международный сельскохозяйственный журнал – 1992. – № 5. – С. 23-29.
4. Сомик А.В. Особливості розвитку системи сільськогосподарського кредитування в зарубіжних країнах / А.В. Сомик // Економіка АПК. – 2002. – № 8. – С. 86-90.
5. Андреева Н. Сельское хозяйство США: факторы, определяющие высокую эффективность отрасли [Электронный ресурс] / Н. Андреева // Экономическая политика. – 2008. – Режим доступа: <http://www.chelt.ru/2008/8-08/andreeva808.html>.
6. Мочалина О.С. Банковское кредитование АПК / О.С. Мочалина // Финансово-кредитный механизм обеспечения развития региона: кол. монография. – Симферополь: ООО «ДиАйПи», 2010. – С. 130-151.

References.

1. Lahutin V.D. (2002) *Kredytuvannya: teoriya i praktyka* [Lending: theory and practice]. Kyiv: T-vo «Znannya», KOO. p. 215 [in Ukrainian].
2. Peresada A.A., and Mayorova T.V. (2002) *Investytsijne kredytuvannya* [Investment lending]. Kyiv: KNEU p. 271 [in Ukrainian].
3. Yudyn A. (1992) Gosudarstvennoe regulirovanie i kreditovanie selskogo hozyaystva u Velikobritanii i SShA [State regulation and crediting of agriculture in the UK and the US]. *Mezhdunarodnyy selskohozyaystvennyy zhurnal – International agricultural magazine*, No 5, pp. 23-29 [in Russian].
4. Somyk A.V. (2002) Osoblyvosti rozvytku systemy sil'skohospodars'koho kredytuvannya v zarubizhnykh krayinakh [Features of the system of agricultural credit in foreign countries]. *Ekonomika APK – Economy AIC*, No 8, pp. 86-90 [in Ukrainian].
5. Andreeva N. (2008) Selskoe hozyaystvo SShA: faktoryi, opredelyayushchie vyisokuyu effektivnost otrasli [Agriculture of the US: the factors that determine the high efficiency of the industry]. *Ekonomicheskaya politika – Economic policy*. Retrieved from <http://www.rashn.ru/science/e-library/424/30352/> [in Russian].
6. Mochalina O.S. (2010) Bankovskoe kreditovanie APK [Bank lending to AIC]. *Finansovo-kreditnyy mekhanizm obespecheniya razvitiya regiona – Financial and credit mechanism to ensure development of the region*. Simferopol: OOO «DiAуPi», pp. 130-151 [in Russian].

Анотація.

Майданевич П.М., Руденко С.В. Кредитування в інвестиційній діяльності підприємств аграрної сфери.

У статті розглядаються питання розвитку інвестиційного кредитування підприємств аграрної сфери. Набуло подальшого розвитку визначення поняття «інвестиційне кредитування» на основі аналізу існуючих наукових поглядів. Вивчено досвід інвестиційного кредитування підприємств аграрної сфери в зарубіжних країнах з розвинутою економікою. Запропоновано напрями удосконалення кредитування інвестиційної діяльності підприємств аграрної сфери в Україні.

Ключові слова: інвестиції, кредит, фінансові ресурси, державна підтримка, аграрне виробництво.

Аннотация.

Майданевич П.М., Руденко С.В. Кредитование в инвестиционной деятельности предприятий аграрной сферы.

В статье рассматриваются вопросы развития инвестиционного кредитования предприятий аграрной сферы. Получило дальнейшее развитие определение понятия «инвестиционное кредитование» на основе анализа существующих научных взглядов. Изучен опыт инвестиционного кредитования предприятий аграрной сферы в зарубежных

странах с развитой экономикой. Предложены направления совершенствования кредитования инвестиционной деятельности предприятий аграрной сферы в Украине.

Ключевые слова: инвестиции, кредит, финансовые ресурсы, государственная поддержка, аграрное производство.

Abstract.

Maydanevich P.M., Rudenko S.V. Crediting of the investment activity of the enterprises of agrarian sphere.

The issues of development of investment crediting of the enterprises of agrarian sphere are considered in the article. The definition of «investment crediting» based on the analysis of existing scientific views is developed. The experience in the investment crediting of the enterprises of agrarian sphere in foreign countries with developed economies are considered. Directions of improvement of crediting of the investment activity of agricultural enterprises in Ukraine are proposed.

Keywords: investments, credit, financial resources, government support, agricultural production.

УДК 658.3

РОЛЬ КОМУНІКАЦІЙ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

**ОРЕЛ В.М., Д.Е.Н., ДОЦЕНТ, КРАЯЯ В.Г., СТ ВИКЛАДАЧ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Постановка проблеми у загальному вигляді. В наш час моделі управління підприємствами не можуть існувати без налагодженого процесу ефективних комунікацій. Якісне управління будується на принципі що всі учасники процесу мають однаковий доступ до всіх видів потрібної інформації, активно взаємодіють один з одним, створюючи таким чином умови для прийняття рішень та успішної роботи.

Комунікації стали невід'ємною частиною в управлінні організацією. Адже недбалі налагоджені комунікації сприяють затягуванню часу на прийняття рішень, породжують виникнення непорозумінь. Організація не зможе ефективно реагувати на внутрішні та зовнішні зміни, що зможе призвести до неефективного управління.

Для того щоб в організації можна було створити ефективну систему комунікації потрібно проаналізувати поточний стан комунікацій на підприємстві та визначити шляхи подолання проблеми.